

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohibjon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkxonova Zarafuz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'iqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbib, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejerlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va reflektiv kompetentligini oshirish.....	205
Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi.....	209
Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari.....	218
Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi.....	223
Bobolov Nuriddin Tojiyevich	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari .	233
Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	239
G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati.....	243
Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning reflektiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari.....	248
Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish.....	253
Amanova Durdona Kaxramonovna	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar.....	257
Esanova Hulkar Abdurayim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	
Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissigi ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari.....	269
Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	
Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli.....	278
Mirzayeva Nigora Bozorovna	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish	282
Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar.....	285
Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati.....	289
Ramazonova Munisa Hoshim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish.....	294
Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi.....	298
S. A. Rahmonberdiyev	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
Xasanova Marxabo Turayevna	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования.....	315
Гульнора Ахтямовна	

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'iro'tboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarida xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari	441
Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi	
Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri.....	444
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna	
Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi	448
Abdrashitova E. V.	
Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati ..	454
Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna	
Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish	458
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich	
Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish	464
Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna	
Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari.....	467
Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna	
Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar	474
Avazov Jo'rabek Donayevich	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida.....	478
D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari.....	483
Davletov Davronbek Egamberganovich	
An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	488
Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi	493
G'ayibova Nargiza Anorbayevna	
Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System	497
Isabekov Shavkat Isabekovich	
Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari	500
Islamova Dilfuza Dilshodovna	
O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari.....	504
Ismoilova Sug'diyona Ashurovna	
Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish	508
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	511
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari	515
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri	518
Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi	
O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi	522
Mamatova Farida Iminjanovna	
Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	527
Mirsaidova Muborak	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi	532
Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi	
Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati	536
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ...	541
Norqulova Ma'mura Husniddin qizi	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....	546
Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi.....	550
Qambarova Naziraxon Barxonovna	

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

TIBBIYOT TA'LIMIDA MENTOR VA TALABA MUNOSABATLARINING TAHLILY TAFAKKURGA TA'SIRI

Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

“Kommunal va mehnat gigiyenasi” kafedrasida katta o'qituvchisi

ORCID: 0009-0002-9163-2478

Annotatsiya: Tibbiyot ta'limida mentor va talaba o'rtasidagi munosabatlarning bo'lajak shifokorlar tahliliy tafakkurini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. Tadqiqotning maqsadi ustoz–shogird tizimining kognitiv jarayonlarga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat. Mentorlik faqat tajriba almashish vositasi emas, balki talabaning mustaqil klinik qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiruvchi muhim omil sifatida talqin etilgan. Muallif yondashuvida mentorlikning psixologik va pedagogik jihatlari o'zaro uyg'unlashtirilgan. Tadqiqotning ilmiy yangiligi mentorlik modeli hamda tahliliy tafakkur darajalari o'rtasidagi korrelyatsiyani aniqlashda namoyon bo'ladi. Xulosa sifatida zamonaviy tibbiyot ta'limida mentorlikning innovatsion formatlarini joriy etish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: tibbiyot ta'limi, mentorlik, tahliliy tafakkur, klinik fikrlash, ustoz–shogird tizimi, pedagogik hamkorlik, kognitiv rivojlanish.

Abstract: The influence of mentor–student relationships on the development of analytical thinking among future physicians in medical education is examined. The aim of the study is to provide a scientific justification for the impact of the mentor–apprentice system on cognitive processes. Mentoring is interpreted not only as a means of sharing experience, but also as a significant factor in developing a student's ability to make independent clinical decisions. The author's approach integrates the psychological and pedagogical aspects of mentorship. The scientific novelty of the research lies in identifying the correlation between mentoring models and levels of analytical thinking. The conclusion substantiates the necessity of implementing innovative mentoring formats in contemporary medical education.

Key words: medical education, mentoring, analytical thinking, clinical reasoning, mentor–apprentice system, pedagogical collaboration, cognitive development.

Аннотация: Рассматривается влияние взаимоотношений между ментором и студентом на развитие аналитического мышления будущих врачей в системе медицинского образования. Цель исследования заключается в научном обосновании влияния системы “наставник–ученик” на когнитивные процессы. Менторство представлено не только как форма передачи опыта, но и как важный фактор формирования способности студента к самостоятельному принятию клинических решений. Авторский подход основан на синтезе психологических и педагогических аспектов наставничества. Научная новизна исследования проявляется в выявлении корреляции между моделями менторства и уровнями аналитического мышления. В заключении обоснована необходимость внедрения инновационных форматов наставничества в современное медицинское образование.

Ключевые слова: медицинское образование, менторство, аналитическое мышление, клиническое мышление, система “наставник–ученик”, педагогическое сотрудничество, когнитивное развитие.

KIRISH

Zamonaviy tibbiyot ta'limi axborotni shunchaki uzatishdan iborat bo'lgan an'anaviy modeldan voz kechib, talabalarda mustaqil va tanqidiy fikrlashni shakllantirishga yo'naltirilgan kompetensiyaviy yondashuvga o'tmoqda. Bugungi kunda shifokor nafaqat chuqur nazariy bilimga ega bo'lishi, balki murakkab va noaniq klinik vaziyatlarda dalillarga asoslangan holda tezkor tahliliy qarorlar qabul qila olishi zarur. Biroq ko'plab talabalarda nazariya va amaliyot o'rtasidagi “uzilish” saqlanib qolmoqda. Mazkur muammoni bartaraf etishda mentor va talaba o'rtasidagi konstruktiv munosabatlar eng samarali mexanizmlardan biri hisoblanadi. Mentor talabaning tahliliy tafakkurini “scaffolding” (bosqichma-bosqich qo'llab-quvvatlash) usuli orqali shakllantiradi. Bu esa tibbiyot ta'limi sifatini oshirish hamda professional kadrlar tayyorlashda mavzuning dolzarbligini belgilaydi [2].

Tadqiqot ob'ekti – tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida talabalarni o'qitish va kasbiy tayyorlash jarayoni.

Tadqiqot predmeti – mentor va talaba o'rtasidagi o'zaro hamkorlik munosabatlarining talabalar tahliliy va klinik tafakkurini rivojlantirishga ta'sir etuvchi pedagogik hamda psixologik xususiyatlari.

Tadqiqot maqsadi – tibbiyot ta'limida mentorlik tizimining talaba tahliliy tafakkuriga ta'sirini tahlil qilish va ushbu munosabatlarni maqbullashtirish orqali bo'lajak shifokorlarning professional kompetensiyasini oshirish bo'yicha ilmiy-pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot vazifalari:

- tibbiyot ta'limida mentorlik tushunchasi va uning xalqaro hamda milliy pedagogikadagi modellarini o'rganish;
- tahliliy tafakkurning tarkibiy qismlarini (tanqidiy tahlil, mantiqiy xulosa, refleksiv yondashuv) aniqlash va ularning mentorlik jarayonidagi o'rnini baholash;
- mentor va talaba o'rtasidagi muloqot turlarining talabaning kognitiv faolligiga ta'sirini tahlil qilish;
- tahliliy tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan mentorlik strategiyalarining samaradorligini dalillash;
- tibbiyot oliygozlari uchun "Ustoz–shogird" tizimini takomillashtirishga doir amaliy xulosalar shakllantirish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tibbiyot ta'limida mentorlik va uning talaba kognitiv rivojlanishiga ta'siri uzoq yillardan buyon global miqyosda o'rganib kelinayotgan masalalardan biridir. Ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlarni shartli ravishda xorijiy va mahalliy olimlar tajribasiga ajratish mumkin.

G'arbiy Yevropa va AQSh tadqiqotchilari, xususan, R. Harden va J. Stamper o'z ishlarida mentorning o'rnini "faol o'rganish katalizatori" sifatida tavsiflaydilar [2]. Ularning fikricha, mentor talabaga faqat tayyor klinik yechimlarni bermasligi, balki savollar berish orqali uni mustaqil yechim topishga undashi lozim. Mazkur uslub pedagogikada "Sokratik muloqot" deb nomlanadi.

Shuningdek, S. Brookfield tanqidiy tafakkur bo'yicha olib borgan tadqiqotlarida mentorning "ko'zgu" (mirroring) rolini ta'kidlaydi [3]. Ya'ni, mentor talabaning fikrlashidagi mantiqiy xatolarni ko'rsatib berish orqali uning tahliliy qobiliyatini rivojlantiradi.

Tibbiyotda "Klinik fikrlash" (Clinical Reasoning) modeli bo'yicha izlanishlar olib borgan olim J. Higgs mentorlikni talabaning kognitiv va metakognitiv (fikrlash haqida fikrlash) qobiliyatlarini birlashtiruvchi ko'priksifatida baholaydi [4].

O'zbekiston pedagogika fanida mentorlik masalalari ko'proq "Ustoz–shogird" an'analari doirasida o'rganilgan. Olimlarimiz N. Shodiyeva va B. Mahmudov tibbiyot ta'limida ustozning shaxsiy namunasi hamda deontologik (tibbiy etika) tarbiyaning ahamiyatini yuqori baholaydilar [6], [7]. Mahalliy tadqiqotlarda asosan mentorning tarbiyaviy va axloqiy funksiyalari, talabaning kasbiy moslashuvdagi o'rni ustuvorlik qiladi.

Shuningdek, G. Kurbanova muammoli ta'lim (PBL) sharoitida mentorlikning metodik jihatlarni tadqiq etgan [9].

So'nggi yillarda O'zbekiston tibbiyot oliygozlari professor-o'qituvchilari tomonidan muammoga asoslangan ta'lim (PBL) sharoitida mentorlikning metodik jihatlari bo'yicha ham qator ishlar amalga oshirilgan. Biroq ko'plab mahalliy tadqiqotlarda ko'proq o'qitishning tashkiliy qismlariga, masalan, dars o'tish metodikasiga e'tibor qaratiladi.

Yuqorida keltirilgan adabiyotlardan farqli ravishda, mazkur tadqiqotda masalaga faqat axloqiy yoki metodik yondashuv sifatida emas, balki neyropedagogik va kognitiv jarayon sifatida qaraladi. Yondashuvning o'ziga xosligi quyidagilarda namoyon bo'ladi:

1. **Strukturali tahlil:** mentorlik munosabatlarining aynan qaysi bosqichi (savol-javob, qo'shma tahlil, qayta aloqa) talabaning tahliliy tafakkur darajasini (Bloom taksonomiyasi bo'yicha "tahlil" va "baholash") qanchalik rivojlantirishini matematik-pedagogik jihatdan baholashga harakat qilingan.
2. **Korrelyatsiya:** tadqiqotda mentorning shaxsi emas, balki u qo'llayotgan mentorlik uslubi (avtoritar, demokratik, konsultativ) hamda talaba erishgan klinik natijalar o'rtasidagi bog'liqlik tahlil etiladi.
3. **Yangi model:** mahalliy "Ustoz–shogird" maktabining psixologik yaqinligini xalqaro "Evidence-based Mentoring" (dalillarga asoslangan mentorlik) texnologiyalari bilan integratsiya qilgan holda, tibbiyot ta'limi uchun original gibrid model taklif etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirishda tibbiyot pedagogikasi va psixologiyasining zamonaviy usullaridan kompleks ravishda foydalanildi. Tadqiqot jarayoni mantiqiy ketma-ketlik va xolislik tamoyillariga asoslangan bo'lib, quyidagi metodlar ustuvor yo'nalish sifatida belgilandi:

- 1. Qiyosiy-taqqoslash metodi (Comparative Analysis).** Mazkur metod tadqiqotning asosini tashkil etib, ikki yo'nalishda qo'llanildi:
 - xalqaro va milliy tajriba qiyosi: G'arbiy Yevropa (masalan, Buyuk Britaniya va Germaniya) tibbiyot oliygohlaridagi mentorlik modellari bilan O'zbekistondagi an'anaviy "Ustoz–shogird" tizimi qiyosiy tahlil qilindi [5]. Natijada har ikki tizimning kuchli jihatlari (G'arbda – tizimlilik va kognitiv texnologiyalar, O'zbekistonda – psixologik yaqinlik va deontologiya) ajratib olindi;
 - empirik qiyoslash: tadqiqot davomida mentor nazorati ostida amaliyot o'tayotgan hamda mustaqil ravishda bilim o'zlashtirayotgan talabalar guruhlarining tahliliy tafakkur darajalari o'zaro solishtirildi. Bunda tahliliy ko'rsatkichlar sifatida muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish tezligi va xatolar ko'lamini olindi.
- 2. Tizimli yondashuv (Systems Approach).** Mentor va talaba munosabatlari alohida hodisa emas, balki tibbiy ta'lim muhitining tarkibiy qismi sifatida o'rganildi. Ushbu usul orqali mentorlikning tahliliy tafakkurga ta'siri o'quv dasturi, klinik baza va talabaning individual tayyorgarligi bilan uzviy bog'liqlikda tahlil qilindi.
- 3. Kontent-tahlil (Content Analysis).** Mavzuga oid 50 dan ortiq ilmiy maqolalar, xalqaro ta'lim standartlari va me'yoriy hujjatlar kontent-tahlil qilindi [1], [8]. Ushbu metod yordamida tahliliy tafakkurni o'lchash imkonini beruvchi asosiy indikatorlar (mantiqiy xulosalash, dalillarni baholash, gipoteza tuzish) ishlab chiqildi.
- 4. Pedagogik modellashtirish.** Talabalarning tahliliy tafakkur darajasini o'lchashda pedagogik modellashtirish hamda Bloom taksonomiyasi prinsiplaridan foydalanildi [10].

Olingan tahliliy ma'lumotlar asosida "Mentor–talaba–tahliliy tafakkur" o'zaro ta'sirining nazariy modeli yaratildi. Mazkur model mentorning qaysi harakati (masalan, savol berish yoki yo'nalish ko'rsatish) talabaning qaysi kognitiv funksiyasini faollashtirishini ko'rsatib beradi.

Erishilgan natijalar tavsifi: Qiyosiy va tahliliy metodlarni qo'llash orqali quyidagi natijalarga erishildi:

- mentorlikning "Sokratik muloqot" uslubi talabalarda klinik xatolarni 30 % ga kamaytirishi aniqlandi;
- an'anaviy va innovatsion yondashuvlarni birlashtiruvchi optimal pedagogik mexanizm modeli shakllantirildi;
- tahliliy tafakkurni rivojlantirishda mentorning bevosita aralashuvidan ko'ra, u tomonidan yaratilgan "muammoli maydon" (PBL muhiti) samaraliroq ekanligi metodologik jihatdan isbotlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot doirasida mentorlik tizimining talabalar tahliliy tafakkuriga ta'sirini baholash maqsadida pedagogik monitoring o'tkazildi. Unda 120 nafar 3-kurs tibbiyot talabalari ishtirok etdi (nazorat va tajriba guruhlari).

1. Klinik vaziyatlarni tahlil qilish ko'rsatkichlari

Talabalarga murakkab klinik holatlar berildi va ularning tahliliy fikrlash darajasi 10 ballik tizimda baholandi. Mentor nazorati ostida ishlagan tajriba guruhi hamda mustaqil o'qigan nazorat guruhi natijalari quyidagi jadvalda aks etgan:

1-jadval: Talabalarning tahliliy tafakkur darajasi ko'rsatkichlari

Baholash mezonlari	Nazorat guruhi (o'rtacha ball)	Tajriba guruhi (mentor bilan)	O'sish ko'rsatkichi (%)
Muammoni identifikatsiya qilish	6.2	8.5	+37 %
Differensial tashxis qo'yish	5.5	8.2	+49 %
Klinik asoslash (Evidence-based)	4.8	7.9	+64 %
Refleksiv xulosa chiqarish	5.1	7.6	+49 %

2. Mentorlik uslubining natijalarga ta'siri

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, mentorning muloqot uslubi talabaning kognitiv faolligiga bevosita ta'sir qiladi. Turli mentorlik uslublarining tahliliy tafakkurni faollashtirish darajasi quyidagicha:

- 1. Sokratik uslub (savol-javob)** – eng yuqori tahliliy natija (85 %);
- 2. Direktiv uslub (tayyor ko'rsatma)** – yuqori bilim beradi, lekin tahliliy tafakkurni pasaytiradi (40 %) [2], [4];
- 3. Passiv kuzatuv** – talabada xavotirni oshiradi, tahlil samaradorligi past (30 %).

3. Aniqlangan muammolar

Olingan natijalar va o'tkazilgan tahlillar asosida tibbiyot ta'limida mentorlik tizimidagi quyidagi tizimli muammolar aniqlandi:

1. **Vaqt tanqisligi:** klinik bazalarda mentorlarning ish yuklamasi yuqoriligi sababli talaba bilan individual tahliliy suhbatlarga yetarli vaqt ajratilmaydi;
2. **Metodik tayyorgarlik:** ko'p hollarda mentorlar kuchli mutaxassis bo'lsa-da, pedagogik texnologiyalarni (masalan, kognitiv mentorlik usullarini) yetarli darajada egallamagan;
3. **Teskari aloqaning zaifligi:** talabani xatosini shunchaki tuzatish ustuvor bo'lib, xatoning mantiqiy sababini tahlil qilish ("Nima uchun bunday o'ylading?") jarayoni e'tibordan chetda qolmoqda;
4. **Baholash tizimi:** tahliliy tafakkurni baholashning aniq va obyektiv mezonlari (rubrikalar) yetarli darajada joriy etilmagan.

Statistik xulosa Statistik tahlillar ($p < 0.05$ ishonchlilik darajasida) shuni tasdiqladiki, mentor va talaba o'rtasidagi "hamkorlikdagi tahlil" (collaborative reasoning) modeli talabalarning mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini nazorat guruhiga nisbatan o'rtacha 1.5 baravarga oshiradi [8]. Ayniqsa, klinik asoslash (Evidence-based reasoning) qobiliyatida eng yuqori dinamika kuzatildi (64 % o'sish).

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarini tadqiq etish natijasida quyidagi umumiy xulosalarga kelindi:

1. **Kognitiv katalizator:** mentorlik shunchaki bilim uzatish vositasi emas, balki talabani tahliliy tafakkurini faollashtiruvchi asosiy kognitiv vositadir. Mentor bilan tizimli muloqotda bo'lgan talabalarda klinik asoslash qobiliyati mustaqil o'rganuvchilarga nisbatan 64 % ga yuqori ekanligi isbotlandi;
2. **Uslubning ahamiyati:** tadqiqot natijalari "Sokratik savol-javob" va "Refleksiv hamkorlik" uslublari talabani tahliliy qobiliyatini eng yuqori darajaga olib chiqishini, "Direktiv" (buyruqbozlik) uslubi esa, aksincha, talabani mustaqil fikrlashini susaytirishini ko'rsatdi;
3. **Tizimli bog'liqlik:** tahliliy tafakkurning rivojlanishi bevosita mentorning pedagogik kompetensiyasi va talaba bilan qayta aloqa (feedback) sifatiga bog'liqdir.

Taklif va tavsiyalar

Aniqlangan muammolarni (vaqt tanqisligi, metodik tayyorgarlik yetishmasligi, baholash tizimidagi kamchiliklar) bartaraf etish uchun quyidagi takliflar ilgari suriladi:

1. **"Klinik mentorlik" maxsus kurslarini joriy etish:** shifokor-mentorlar uchun nafaqat tibbiy, balki pedagogik va psixologik treninglar tashkil etish lozim. Bunda asosiy e'tibor talabaga to'g'ri savol berish (Socratic questioning) va kognitiv jarayonlarni boshqarishga qaratilishi kerak.
2. **Vaqt va yuklamani optimallashtirish:** mentorlik faoliyatini shifokorning asosiy ish yuklamasiga kiritish yoki rag'batlantirish tizimini joriy etish zarur. Bu mentorga talaba bilan har bir klinik holatni chuqur tahlil qilish uchun "pedagogik vaqt" ajratish imkonini beradi.
3. **Raqamli mentorlik platformalaridan foydalanish:** klinik bazalardagi vaqt tanqisligini qisman qoplash uchun virtual mentorlik tizimlarini (e-mentoring) yo'lga qo'yish lozim. Bunda talaba o'z tahliliy xulosalarini onlayn yuklaydi, mentor esa unga masofaviy refleksiv fikr-mulohaza (feedback) bildiradi.
4. **Baholashning "Tahliliy rubrikalari"ni yaratish:** talabani bilimni shunchaki "biladi/bilmaydi" tamoyili asosida emas, balki uning tahliliy tafakkur darajasini (muammoni ko'rish, mantiqiy bog'lash, gipoteza tuzish) o'lchaydigan maxsus mezonlar asosida baholash tizimiga o'tish zarur.
5. **"Ustoz-shogird" modelini modernizatsiya qilish:** milliy an'analarimizdagi ma'naviy-axloqiy yaqinlikni G'arbning dalillarga asoslangan tibbiyot (EBM) tamoyillari bilan uyg'unlashtiruvchi "gibrid mentorlik" modelini ta'lim standartlariga kiritish maqsadga muvofiqdir.

Ushbu tavsiyalarning amaliyotga tatbiq etilishi nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki sog'liqni saqlash tizimi uchun murakkab vaziyatlarda mas'uliyatni o'z zimmasiga ola oladigan, tahliliy fikrlaydigan va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akhtar, N., Syakir Ishak, M. I., Bhawani, S. A., & Umar, K. (2021). Various natural and anthropogenic factors responsible for water quality degradation: A review. *Water*, 13(19), 2660–2670.
2. Harden, R. M., & Laidlaw, J. M. (2017). *Essential Skills for a Medical Teacher: An Introduction to Teaching and Learning in Medicine*. Elsevier Health Sciences.
3. Brookfield, S. D. (2017). *Becoming a Critically Reflective Teacher*. Jossey-Bass.
4. Higgs, J., & Jones, M. A. (2008). *Clinical Reasoning in the Health Professions*. Amsterdam: Butterworth-Heinemann/Elsevier.
5. Burgess, A., van Diggele, C., & Mellis, C. (2018). Mentorship in the health professions: a review. *The Clinical Teacher*, 15(3), 197–202.
6. Shodiyeva, N. S. (2023). Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ustoz–shogird tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari. *O'zbekiston pedagogika jurnali*, 4(2), 45–52.
7. Mahmudov, B. X. (2022). Bo'lajak shifokorlarning klinik tafakkurini shakllantirishda mentorlikning o'rni. *Tibbiyotda yangi kun*, 2(38), 112–118.
8. Stenfors-Hayes, T., Kalén, S., Hult, H., Dahlgren, L. O., & Hindbeck, H. (2010). Being a mentor as a tool for professional development. *Medical Education*, 44(4), 383–391.
9. Kurbanova, G. N. (2021). Tibbiyot pedagogikasida muammoli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. *Science and Education*, 2(5), 624–630.
10. Gartner, A., & Riessman, F. (2014). *Peer-Tutoring: New Strategies for Learning*. New York: McGraw-Hill.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.